

1. Bölüm

BÖBREK NAKLİ TARİHÇESİ

Ayşe SİNANGİL¹

İlhami Soykan BARLAS²

Kronik böbrek hastalığı ilerleyip son dönem böbrek yetersizliği geliştiğinde artık renal replasman tedavi seçeneklerinden biri uygulanmak zorundadır. Hemodiyaliz veya periton diyalizi gibi tedavi seçenekleri ile kıyaslandığında, gerek hasta sağkalımı gerekse de yaşam kalitesi açısından böbrek nakli ilk tercih edilmesi gereken tedavi modalitesidir.

Organ nakli; bir dokunun yada organın, bir canlıdan diğerine veya aynı canlıda vücudun bir bölgesinden diğer bölgesine nakledilmesi işlemidir.

Transplantasyon ilk olarak 20. yüzyılın başlarında hayvanlarda denenmeye başlandı. 1902 yılında Avusturyalı Emerich Ullmann ve Fransız Alexis Carrel, birbirlerinden habersiz olarak, köpeklerde transplantasyon yapmayı denediler. Köpeklerin organlarının yerini değiştirdiler. Örneğin böbreği yerinden alıp fonksiyonları ile birlikte ense bölgesine naklettiler. 1909 yılında Almanya'da Berlin'li Dr. Unger, bir maymunun böbreğini, bir kız çocuğunun uyluk kemiği üzerindeki damarlarına bağladı, fakat başarısız oldu. İnsanlar üzerindeki ilk organ nakli denemesi, 1916 yılında Fransız Mathieu Jaboulay tarafından yapıldı. Bu denemede koyun ve domuz böbrekleri nakledildi ve deneme başarısız oldu.

Bu başarısız sonuçlar, insanlarda nakil denemelerinin uzun yıllar gecikmesine neden olmuştur. İnsanlarda başarıyla gerçekleşen ilk böbrek nakli, 1954 yılında ABD 'de Joseph Murray tarafından uygulanmıştır (1). İkinci Dünya Savaşı'nda yanık tedavisi uyguladığı hastalarda deri nakli yapan Murray, nakilde en büyük

¹ Doçent Doktor, Demiroğlu Bilim Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Nefroloji Bilim Dalı. aysesinangil@gmail.com

² Doktor Öğretim Görevlisi, Demiroğlu Bilim Üniversitesi Tıp Fakültesi Genel Cerrahi Anabilim Dalı, Şişli Florence Nightingale Hastanesi Organ Nakli Birimi. E-mail:soykanbarlas@yahoo.com

li böbrek nakli yapılan yedi hastanın beşi başarılı bir şekilde taburcu edilmiş, ikisi ise enfeksiyondan kaybedilmiştir (7). Daha sonraki süreçte, daha güçlü immun-supresif ilaçların kullanılmaya başlanması ve immünolojide gelişmeler ile beraber böbrek nakli sonrası erken dönem greft ve hasta sağkalımında büyük ilerlemeler sağlanmıştır. Ancak bu süreçte cerrahiye bağlı komplikasyon oranları çok az değişmiştir. Yeni tedavi protokollerine bağlı olarak greft ve hasta sağkalımının uzaması ile bu sefer de, kardiyovasküler hastalıklar, post transplant diyabetes mellitus gibi metabolik problemler, maligniteler ve enfeksiyonlar gibi sorunlar görülmeye başlanmıştır.

En başından beri böbrek nakline ihtiyaç duyan hasta sayısı, uygun sayıda verici arzı arasında olumsuz anlamda bir fark olmuştur. Nakil bekleme listelerindeki hasta sayıları gün geçtikçe artmaktadır. Organ naklinin tarihi olağanüstü bir başarı hikayesidir. Ancak her geçen gün yeni sorunlar ve belirsizliklerin ortaya çıkması, nakil sürecinin hiç durmayan bir mücadeleye dönüşmesine neden olmuştur. Bugün artık ikinci, hatta üçüncü nakillerini olmak için başvuran hasta sayısının her geçen gün artması, ilaçlara karşı gelişen toleransın baskılanması ile greftlerin ömrünü uzatabilmek için immunsupresyon tedavisinde yeniliklere gereksinim vardır. Ayrıca organ çıkarılması ve saklanması sırasında oluşan sıcak iskemik hasarı azaltmak, daha önceden kullanılması bile düşünülmeyen marjinal organları artan talebi karşılamak için kazanmak amacıyla organ perfüzyon makineleri ve solüsyonları ile koruma yöntemlerinin modifiye edilmesi gerekir. Bununla birlikte, bugün hala böbrek naklinin başarısını ve etkinliğini sınırlayan ana faktör uygun verici ve organ sayısındaki yetersizlik olmaya devam etmektedir.

Anahtar kelimeler: Böbrek nakli, tarihçe

KAYNAKLAR

1. Merrill JP, Murray JE, Harrison JH, Guild WR. Successful homotransplantation of the human kidney between identical twins. J Am Med Assoc. 1956 Jan 28;160(4):277- 82.
2. Gibson T, Medawar PB. The fate of skin homografts in man. J Anat 1943; 77: 299–310.4
3. Woodruff MF, Robson JS, Ross JA, Nolan B, Lambie AT. Transplant- ation of a kidney from an identical twin. Lancet 1961; 1: 1245–9.
4. Jean Dausset a scientific pioneer: Intuition and creativity fort he patients (1916-2009). Haematologia.2009 Sep;94(9):1331-1332.
5. İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi I. İç Hastalıkları ve Cerrahi Kliniği, Türk Tıp Cemiyeti Mecmuası 1968, Sayfa 648-659.
6. Ayla San, Türk nefroloji tarihi kitabı, Anadolu Böbrek Vakfı 2002
7. Calne RY, White DJ, Thiru S, et al. Cyclosporin A in patients receiving renal allografts from cadaver donors. Lancet 1978; 2: 1323–7